

ПРАВОВИЙ СТАТУС ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ, ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Бурчак Б. Д.

студент юридичного факультету

Науковий керівник: Рибалкін А. О.

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри загальноправових дисциплін

*Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна*

На сьогоднішній день однією з поширеніших проблем є діти, які залишилися без опіки батьків, батьки яких позбавленні батьківських прав або вони вважаються недієздатними, відбувають покарання в місцях позбавлення волі, або батьки які вважаються безвісно зниклі. Ставлення суспільства до дітей які знаходяться без опіки батьків дуже особливе, але мало ефективне, тому що багатьом людям байдуже на чуже життя. Безумовно забезпечення та захист прав дітей покладено на їх батьків, але коли дитина немає рідної людини, за неї свідчать українські правові реалії. В Україні діти які позбавлені батьківського піклування знаходяться під захистом закону.

Сучасній юриспруденції відома низка наукових праць, присвячених правам дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, серед яких праці Н. Опольської, В. Закриницької, С. Волкової, Н. Шелюги, Н. Погорецької та ін. Одним із найважливіших прав дітей позбавлених батьківського піклування, є право на виховання у сім'ї. Не кожна дитина має родину, тому їй набагато складніше знайти себе в подальшому житті. Кожна дитина має право на родину, але в Україні концепція усиновлення яка формується захистом людини, ще не утверджено в суспільній свідомості. Усиновлення – це біологічне батьківство, така родинна концепція має наслідки такі що у законодавстві нашої країни, фактично відсутній належний механізм оцінювання психологічної придатності установа. В законодавстві України зазначено, що при усиновленні дитина повинна мати юридичні підстави та медичну історію. Одним із основних прав дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування, які потребують захисту з боку держави, є право на повне матеріальне забезпечення. Встановлено в законі, ст. 8 Цивільного кодексу України, що держава здійснює повне забезпечення дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування.

Допомога та утримання таких дітей, що забезпечують кожній дитині рівень життя повинна відповідати стандартам, необхідний

для фізичного, розумового, духовного, морального та соціального розвитку. Особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, крім повного державного забезпечення, виплачується стипендія яка на 50% перевищує розмір стипендії у відповідному навчальному закладі, а також виплачується 100% заробітної плати, яка нарахована в період виробничого навчання та виробничої практики [1].

Постановою кабінету міністрів в Україні від 5 березня 2008 року номер 146 «Декілька питань надання одноразової грошової допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування» були внесені зміни до пунктів 4 та 5 пункт 13 постанова Кабінету Міністрів України від 5 квітня 1994 року. номер 262 « Проголошення виховання, навчання ,соціального захисту та матеріального забезпечення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування» щодо збільшення виплати одноразової грошової допомоги з двох до шести прожиткових мінімумів дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, що навчалися або враховувалися в навчально-виховних та вищих навчальних закладах і перебувають на повному державному утриманні, та дітям-сиріт, дітям, позбавленим батьківського піклування, що перебували під опіку піклування, при їх влаштуванні [2].

Існує проблема лише у нестабільній економічній ситуації нашої країни, через що встановлені соціальні стандарти та гарантії, не виконуються в повному обсязі. Проблемою сьогодення є й забезпечення дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківських прав, житлом. Держава є головним гарантом забезпечення прав по наданню дітям житла. Питання щодо захисту житлових прав дітей-сиріт позбавлених батьківського піклування, законодавство йде двома шляхами: шлях збереження за вказаною категорію осіб, вже належного їм на праві власності чи права користування житла, та надання нового житлового приміщення; обов'язкове збереження прав на житло, у якому вони проживали з батьками або рідними [3].

За останнім місцем проживання, жиле приміщення за вказаними особами надаються виконавчим комітетом ради. Всі форми влаштування дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування, усиновлення, а саме: встановлення опіки, передача до прийомної сім'ї, у дитячих будинків сімейного типу, до закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, мають тимчасовий характер. У зв'язку з цим місце проживання дітей, є тимчасовим [4].

Права дитини на охорону здоров'я є значним недоліком сучасного законодавства України, є відсутність місцевого самоврядування за невиконання або неналежне виконання покладених на них обов'язків, і

відсутність конкретної юридичної відповідальності органів державної влади щодо здійснення заходів у цій сфері .

Це насамперед надання безкоштовної медичної допомоги, проведення лікувально-оздоровчих заходів та реабілітації дітей-сиріт та дітей, здійснення заходів із профілактики захворювань, тощо.

Право дітей на працевлаштування після повернення їх з дитячих закладів, від опікунів чи піклувальників, з дитячого будинку та прийомних сімей, чи закінчення навчання в державних та комунальних навчальних закладах. Державні соціальні стандарти і нормативи встановлюються щодо мінімального стандарту забезпечення першого гарантованого місця, що не може бути змінено за бажанням роботодавця впродовж трьох років з моменту початку такої праці, а у разі неможливості надання такого робочого місця встановлення грошової концепції компенсації на цей період, яка виплачується особі з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів [5].

Випадки порушень трудових прав дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування ,зокрема використання праці неповнолітніх на важких та шкідливих роботах, укладання усних трудових договорів, недотримання режиму праці, щоб негативні прояви стали меншими які складаються у трудових відносинах між роботодавцем. Дітям доцільно зробити повну форму письмового трудового договору ,який повинен укладатися у трьох інших сферах і залишатися у кожного з них. Ратифікувавши Факультативний протокол про участь дітей у збройних конфліктах (23.06.2004) до Конвенції про права дитини [6], Україна підтвердила готовність захищати права дітей у збройних конфліктах і запобігати їх участі у них. У 2014 р. Україна вперше зіткнулася з реальною проблемою захисту прав дітей у збройному конфлікті на сході країни і виявилася до неї неготовою. На сьогодні в країні не передбачена кримінальна відповідальність за залучення і використання у збройних конфліктах осіб віком до 18 років.

Також законом не визначено правовий статус дітей, які були розлучені з сім'ями, а також осіб, які перебувають у зоні АТО, існують труднощі з системою реєстрації народження дітей, припинення усиновлення/взяття під опіку/передачі в прийомну сім'ю дітей із зони АТО, незабезпечення права дітей-сиріт тощо. Для вирішення цих та інших проблем в правовому полі необхідне суттєве допрацювання та зміна підходу до цього питання, виправлення низки нормативно-правових актів, серед яких: Кримінальний кодекс України, Закони України «Про соціальні послуги», «Про охорону дитинства», «Про Збройні сили України» тощо [7].

Отже, для покращення реалізації в суспільстві дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування для захисту їх прав потрібно привести у відповідність державні соціальні стандарти, та гарантії до реальних потреб всіх дітей, щоб держава піклувалася про них набагато ліпше. Забезпечити особливим видом соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування завданням якого є адаптація дитини в новій сім'ї та надання дитині психологічну допомогу при потребі цього. Турбота та захист держави дуже потрібні дитині, але ніхто і ніколи не замінить дитині батьківської турботи яка є невід'ємною складовою частиною для формування особистості майбутнього суспільства.

Література:

1. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13 січня 2005 р. – № 2342-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 6. ст. 147.

2. Про поліпшення виховання, навчання, соціального захисту та матеріального забезпечення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування»: Постанова КМУ від 5 квітня 1994 р. № 226 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/226-94-%D0%BF>

3. Житловий кодекс Української РСР від 30 червня 1983 р. № 5464-X URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5464-10>

4. Сироти. Після 18 років проблеми тільки починаються URL : <http://soc-in.com/component/content/article/4-news/3733-siroti-pislja-18-rokiv-problemi-tilki-pochinajutsja.html>

5. Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах від 01.01. 2000 URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_795

6. Гуманітарне право та захист прав дітей у збройному конфлікті на сході // URL : </page3zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>